

Un repertoriu variat, inspirat din actualitate

De vorbă cu prof. IOAN ILIȘIU,
directorul Institutului de cercetări
etnologice și dialectologice

— Acum, la început de an, cînd se fac pregătiri pentru cea de-a IV-a ediție a marelui Festival național „Cîntarea României”, am dori să-l informați pe cititorii noștri despre ceea ce va tipări, în anul 1982, Institutul pe care îl conduceți...

— Planul editorial al Institutului pe anul 1982 a fost conceput și elaborat ca o continuare a eforturilor pentru crearea unui repertoriu românesc actual, potrivit colectivelor artistice de amatori, care, cum se știe, vin în contact cu un auditoriu extrem de larg, aparținînd tuturor mediilor sociale. La înfăptuirea acestui program cultural, menit să asigure dezvoltarea artei interpretative de masă, participă forțele creatoare cele mai reprezentative ale genului, dramaturgi profesioniști, precum și neprofesioniști, afirmați în edițiile Festivalului național „Cîntarea României”. Urmărind, deopotrivă, varietatea repertorială și diversificarea spectacolelor, vom tipări și difuza, în tiraje de mase, 25 de piese noi într-un act, destinate formațiilor artistice de la orașe și sate.

Cităm cîteva lucrări semnificative prin problematică: *Serpentina* de Paul Everac, *Denunțul* de I.D. Șerban, *Sacul fără fund* de Christian Maurer, *Candidul* de Radu F. Alexandru, care sabirizează racile sociale ca inerția, carierismul, individualismul, pledînd pentru statornicirea noilor relații umane, în concordanță cu normele eticii și echității socialiste. Satul contemporan, cu viața și frământările lui, constituie sursa de inspirație a mai multor piese, printre care *Cîntarea nu se vinde pe nimic* de Ion Băieșu, *Zilele săptămînii* de Constantin Duică. Tot mai bine acasă de Fülöp Miklós, *Brazi înalți* de Wolfgang Ernst. Inițiativele și manifestările românești consacrate luiotei pentru pace au sugerat interesante

subiecte pentru lucrările *Cocorii sufletului nostru* de Tudor Popescu, *Colinde pentru pace* de Gheorghe Vlad, *Casa noastră* de Hans Schuller. Universul de preocupări ale tinerei generații este prospectat în piesele *Eousonul* de Virgil Stoenescu, *Mlădițe tinere* de Octavian Sava, *Aventurile unei zile* de Victor Munteanu, *Caletul de matematică* de Ana Ioniță. Mentalitățile învechite, prejudecățile și misticismul sînt combătute în *Trei frați și un proroc* de Dan Văiteanu, și în *Groapa cu lei și maimuțe* de Mihai Georgescu.

;

— Pe aceeași linie de preocupări, ce-și propun să tipărească centrele județene de îndrumare a creației și mișcării artistice de masă?

— Cum este și firesc, Institutul, împreună cu centrele de îndrumare a creației și mișcării artistice de masă, acordă o atenție specială încurajării și stimulării, în Festivalul național „Cîntarea României”, a unei tendințe noi, în plină afirmare. Este vorba de instituirea, pe plan local, a unor forme de stimulare a creației literare; din ce în ce mai mult, mișcarea teatrală de amatori se îmbogățește cu piese scrise de membri ai cercurilor și cenadlurilor de amatori; acestea aduc spectacolelor o notă de autenticitate și prospețime extrem de prețioasă pentru stabilirea relației cu spectatorii.

În afara numeroaselor lucrări care se vor publica de către centrele județene, Institutul nostru și-a propus să editeze o culegere de 13 piese aparținînd unor autori laureați ai ultimei ediții a Festivalului național „Cîntarea României”. Printre aceștia se află Corneliu Marcu și Mircea Enescu (Argeș), Șerban Codrin (Ialomița), Mihai Totolan (Constanța), Mihai Freamăt (Bacău), Constantin Brăes-

cu (Buzău), Pavel Grec (Arad), Iosif Costinaș și Claudiu Iordache (Timiș), Constantin Sofei (Gorj), Gyöngyösi Gábor (Satu Mare), Ion Cîrnu (Suceava), Stanca Ponta (Bihor). De altfel, formațiile teatrale joacă anual aproximativ 50 de piese aparținând autorilor neprofesioniști. Preocuparea pentru descoperirea și stimularea acestor talente va fi continuată și amplificată pe viitor, astfel încît cele mai valoroase dintre scrierile lor să-și găsească locul în repertorii, alături de lucrările dramaturgilor profesioniști.

— Cum apreciați semnificația acestor tipăriri ?

— Inspirate din problematica majoră a actualității construcției socialiste româ-

nești, din istoria patriei, din tradițiile noastre progresiste, scrise în modalități stilistice variate, lucrările respective tind să ofere artiștilor amatori posibilitatea de a formula propuneri de spectacol capabile să răspundă unor cerințe cultural-educative diferențiate. Avem în vedere dezvoltarea în mișcarea artistică de mase a mai multor genuri de spectacole de evocare istorică, aniversare, închinare momentelor importante din viața politică, economică, socială și culturală a țării, precum și dezbaterii numeroaselor aspecte ale muncii și existenței diverselor categorii ale populației, toate puse într-o relație mai echitabilă cu exigențele de ordin estetic, mereu în creștere, ale maselor.

Stan VLAD

ARHIVELE TEATRULUI ROMÂNESC

Vlaicu-Vodă, 80

Mai mult atrași de renumele monden al autorului, publicul de teatru al Capitalei și cronicarii ostenesc, prin gerul lui februarie 1902, la premiera încă unei drame istorice. La cumpăna dintre veacuri, însăilări patriotarde în nota romantismului desuet sufocau prima scenă a țării, adîncind criza de repertoriu. Alecșandri murise; Caragiale și Hasdeu nu mai scriau teatru.

Împătimitii teatrului au avut însă revelația capodoperei. De la *Despot-Vodă*, în drama istorică nu mai răsunase pe scena Teatrului Național „limba veche și-nțeleaptă”. Eternul adversar al scriitorului în materie de reforme scenice, Pompiliu Eliade, exclamă „Davila a salvat patriotismul în teatru, pentru că a știut să semene piesa cu înalte considerații sociale și filosofice”. Davila însuși va explica, modest, împrejurările care au inspirat actul său creator: „Am căutat în cronici și în documente materialul de eroi și de fapte de care aveam nevoie pentru o piesă, și l-am găsit în epoca lui Alexandru Voevod, învingătorul lui Carol Robert...”

Contemporanii au intuit valoarea piesei, în contextul dramaturgiei vremii. Emil D. Fagure, cronicarul *Adeverului*, scria, entuziasmat, după premieră: „Ea (piesa) nu e un panegiric al acestui domn al Munteniei, nici nu se abuzează în ea de scenă pentru a se aprinde rachete patriotice de o sinceritate dubioasă. Faptul acesta dă o adevărată însemnătate din punct de vedere național acestei lucrări de literatură dramatică”.

Drama, „montată cu multă îngrijire, cu decoruri și costume noi” (George Răneti, în *Universul*), numără în distribuție pe C. Nottara (Vlaicu), Agatha Birescu (Doamna Clara) și pe viitorul mare interpret al lui Vlaicu, Aristide Demetriade, în rolul nestăpînitului Mircea. Apărea, în episodul rol al solului sirbesc, un timid și necunoscut actor, Tony Bulandra.

V. Eftimiu mărturisește că Davila îl muștra amical pe cîțiva tineri dramaturgi din acei ani, că scriu teatru istoric fără „tehnică”; el, Davila, își scrisese capodopera cu teatrul lui Victor Hugo alături, considerat model al genului pentru simetria situațiilor dramatice.

Cît a trăit, și-a cizelat fără odihnă piesa: campania din 1913, care-i contesta paternitatea operei, a căzut în ridicol, probele adversarilor nu s-au produs niciodată (revista *Flacăra*, seria I).

O ediție critică a dramei ne-ar aduce mărturia uneia dintre cele mai încordate munci, din scrisul nostru dramatic, pentru atingerea perfecțiunii poetice; variantele vădesc un travaliu creator comparabil doar cu al lui Eminescu.

Ionuț NICULESCU